

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת מקץ - חנוכה תשע"ב

וידבר פרעה אל יוסף בחלמי הנני עומד על שפת היאר (מ"א - י"ז)

ובמדרש רבה: הדא הוא דכתיב (תהלים פ"ח) "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע", אפשר לפרש את דברי המדרש, כשפרעה חלם את חלומו כתיב "ופרעה חלם והנה עומד על היאור", וכשפרעה סיפר את חלומו ליוסף הצדיק, ביקש לנסות את יוסף ולבדוק האם הוא באמת חכם, ושינה את החלום, ואמר: "בחלמי הנני עומד על שפת היאר", ויוסף הצדיק תיקן אותו מיד ואמר לו: שבחלומי לא עמד פרעה על שפת היאור אלא על היאור. וזה שאומר הפסוק "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים" מהי העדות שהעידה לפרעה כי יוסף הוא חכם אשר כדאי למנותו על כל ארץ מצרים, "שפת לא ידעתי אשמע", כאשר תיקן יוסף את דבריו ואמר כי פרעה לא עמד על שפת היאור כלל. ובזה הוכיח לפרעה כי אדם חכם הוא ורוח אלקים בו.

(הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א)

ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלוקים בארץ עניי (מ"א - ג"ב)

י"ל בדרך מליצה, דהנה האדם בבואו להתקרב אל השי"ת, צריך שידע שבתורה ותפילה ומעש"ט צריך להתעסק בכל כוחו ולהרבות בזה, ואילו בדברים הגשמיים ימעט בכל האפשר, וז"ש "ואת שם השני" ר' לתורה וע"ד שנו חכמים בלשון המשנה והיינו שינון וחזרה, "יקרא אפרים" את זה צריך להפרות ולהרבות, ועי"ז יהיה "כי הפרני אלוקים" היינו מפרה ומרבה ומגלה אלוקותו יתברך בעולם. אולם "בארץ" היינו בענייני ארציות וגשמיות "עניי" צריך הוא להסתפק במועט כעני.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ויאמר אליהם מרגלים אתם (מ"ב - ט')

יש להבין מה היה חשבונו של יוסף הצדיק שהאשים אותם דוקא בחטא זה של מרגלים. וי"ל שכוונת יוסף היתה לחסוך מהם את הטירחה, שלא ילכו אחיו לחפש אחריו בכל ארץ מצרים ובסוף יגלו שהנה הוא יוסף, לכן אמר להם "מרגלים אתם" ובכך חסם לפניהם הדרך לעשות חקירות ודרישות במצרים, כי הרי בזה יתחזק החשד שהם באמת מרגלים.

(כלי יקר)

ואת אחיכם קחו קומו שובו אל האיש (מ"ג - ג')

מדת האחדות והאחוה היא מידה נעלה ביותר, וכשבני ישראל מאוחדים והשלום שורר ביניהם, גדולה מעלתם בעיני הקב"ה והוא סולח לעוונותיהם. וזה מרומז בפסוק: "ואת אחיכם קחו" כאשר תקחו ותאמצו לכם את מדת האחוה, "וקומו ושובו אל האיש", אחווה זאת תגרום לכם לשוב ולהתקרב אל ה"איש" שרומז להקב"ה כמו שנאמר "ה' איש מלחמה".

(הרה"ק ר"מ מקוברין זיע"א)

ותרב משאת בנימן ממשאות כלם חמש ידות (מ"ג – ל"ד)

חג החנוכה חל תמיד בשבוע שבו קוראים את פרשת מקץ. ו"ל שדבר זה מרומז כאן בפסוק "ותרב משאת בנימן משאת חמש ידות" "חמש ידות" רומז לחמש הפעמים שאנו מזכירים בתפילת "על הניסים" את המלה "יד". "מסרת גבורים ביד נחלשים", רבים ביד מעטים, טמאים ביד טהורים, רשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך.

(הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א)

וישתו וישכרו עמו (מ"ג – ל"ד)

מסופר: על הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א שהסב פעם עם רב ידוע, הגיש המשמש לשולחן בקבוק יין בשביל לומר "לחיים", רבי יחזקאל ישב תפוס בשערפיו ולא שתה, ואילו אורחו ברח וטעם מעט מן היין. לפתע הגיע המשמש בבהלה וסיפר, שבטעות הביא יין מחבית שיש עליו פקפוק לכשרותו למהדרין. הצטער הרב האורח מאד על שנכשל וטעם בשוגג מן היין, ופנה לרבי יחזקאל ושאל: הרי הרבי ידע בוודאי ברוח קדשו שהיין לא כשר כראוי ולכן נמנע מלשתות, ואם כן למה לא הזהיר גם אותי שלא אכשל. השיב רבי יחזקאל ואמר: לא ידעתי ברוח הקודש, אלא מצינו שבפסוק נאמר "וישתו וישכרו עמו" ומבאר רש"י שמיום שמכרוהו לא שתו האחים יין, וגם יוסף לא שתה יין, ואותו היום שתו יין. והוקשה לי המשיך הצדיק, ניחא שיוסף הכיר את אחיו ומשום כך שתה מן היין, אולם אחיו שטרם הכירוהו מדוע שינו ממנהגם ושתו? אלא התירוץ הוא: אין זה מנהג שהאחים הקדושים החליטו ללא לשתות יין מיום שמכרוהו את אחיהם, אלא שליבם לא הניח להם לעשות כן, ועתה כאשר הסבו יחד, אף שעדיין לא ידעו שהוא יוסף, לא מנעם לבם מלשתות. כך גם אני, סיים הרה"ק משינאווא לא ידעתי שכשרותו של היין מוטלת בספק, אלא שליבי לא הניח לי לטעום ממנו.

רמז לחנוכה

בסוף פרשה זו כתבו בעלי המסורה מלבד את מספר הפסוקים שבפרשה, גם מספר התיבות, מה שלא עשו בשום פרשה אחרת, ומספרה עולה לאלפיים ועשרים חמש תיבות, ו"ל כי כוונת בעלי המסורה היא לרמז לשמונת ימי החנוכה, כי שמונה פעמים נ"ר עולה אלפיים, וכ"ה רומז לכ"ה בכסלו שמתחילים להדליק את הנרות.

(הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א)



פניני השבת



ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם

אמחז"ל ביצה ט"ז ע"א) כל מצוות שנתן הקב"ה לישראל נתן להם בפרהסיא חוץ משבת שנתן להם בצנעה, שנאמר (שמות ל"א – ב) "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם". ותמיהה היא, הרי מצוות השבת ניתנה לישראל קבל כל אומות העולם ובקולות וברקים במעמד הר סיני, שהרי שבת בכלל עשרת הדברות, וכן נאמר (ישעיהו מ"ד – ט) "לא בסתר דברתי", ולמה מוגדרת השבת כמצווה שניתנה בסתר? אכן כוונת חכמנו להודיענו כי פנימיותה של השבת הגנוזה בתוכה, הרזים והסודות, היא אשר ניתנה בצנעה, וזהו הנסתר שיש במצות השבת, מלבד טעמיה הנגלים

(רבינו בחיי)